

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

O somare.

De pe la Zam, Oct. 1903.

Onorata redacție a „Libertății”, care' cu atâta căldură sare întru apărarea noastră față cu prigonirile la care suntem expuși noi Românii din părțile Dobrei și Iliei, a luat în zeflema faptul revoltător, că un pluton de gendarmi au fost trimiși pe capul nostru la Dobra și jur, în urma arătării cutărui Secui șuchiat, — dar noi Românii din Dobra și jurul ei ne-am revoltat până în adâncul sufletului nostru aflând — cei mai mulți numai din prețuita noastră foaie „Libertatea” — despre această ploaie de gendarmi! Căci noi prin asta ne simțim adânc jigniți în inimile noastre de fi ai unui popor pacinic și cinstit, care nimărui nu greșește nimic, doar sie însuși își greșește zilnic neiertat de mult prin aceea, că prea suferă cu blândetă, cu supunere hotărîșe cu lașitatea, ca toți nevoiesii și pripășiții să-și bată joc de el, să-l provoace și denunțe într'una! Doar prin aceea că prea le suferă în tăcere acestea, greșește proverbial de blândul Român.

De aceea cu sufletul ars de indignare, adresăm noi urmașii vitejilor grănițeri, întrebare cătră cei puși de vremelnica stăpânire la conducerea comitatului nostru:

Ce credeți voi, capii administrației acestui comitat, ce gândiți și ce voțiți, când asmuțați asupra noastră pe agenții forței brachiale, pe împănaiții gendarmi, conduși de notari, solgăbiraie și șpioni ordinari, ca să ne păzască ca pe niște oameni gata de toate relele?

Când am dat noi probe că suntem soboli, pe cari trebuie să-i încungiure gendarmii dacă e să nu subsape temeuriile țerii?

Când am dat noi dovadă că avem ascunse mijloace revoluționare, ori că țesem macar planuri revoluționare?

Când am dus noi lupta ascunsă și nu fățise, ca să putem fi bănuți că ne stă capul tot la planuri resvrătitoare ascunse? Și mai ales când am recurs noi la ultimul mijloc de a învăța mores pe zbirii de printre noi, trimițând asupra lor moartea, ca să-i pască?

Nici odată!

Cum vine dar administrația comitatului, vicșpanul și fișpanul, să lase pe niște slujbași inferiori smintiți, ca pe urma arătării unui trăsnet de Sécui, să trimița asupra noastră pază gendarmerească ca asupra unor reufăcători?

Nu știu domnii dela varmeghia noastră, că nu e bine să zugrăvești mereu pe dracul pe părete, că poți să-l vezi odată aieva?

Nu vă gândiți că ori-cât de răbdurii și nedeprins cu mijloace revoluționare e Românul, — prin atari provocări și suspiciuni stupide, îl puteți voi face să se gândească la ce nu s'a gândit, și perzându-și răbdarea, să răspundă hulei voastre așa precum voi azi numai visați că el vrea să răspundă?

Domnilor dela cărna comitatului! De veți urma cu atari măsuri pécatoase și provocatoare față de poporul nostru, — a voastră să fie răspunderea pentru eventuala lui eșire din sărite!

„Să nu dea Dzeu cel sfânt

„Să vrem noi sânge, nu pământ!

c'atunci nu va mai fi bine nici de noi, dar nici de voi, ci cum zice mai departe poetul!

Nu ne provocați dar!

Optincă!

Falsul luptei.

Rare lupte s'au purtat în timpul mai nou cu un fond mai șubred și pentru scopuri mai perverse — ca tocmai lupta de acum a politicilor unguri pentru concesiunile militare.

Vértejul patimei oarbe i-a adus într'o situație, în care își desmint cele mai principiare temelii, pe care și-au ridicat mult lăudata lor constituțiune.

Căci ce vreau politici unguri? Ne-o spun prin presă și cu graiul viu: *maghiarisarea armatei*. Dar cum? — Maghiarisarea aceasta se o facă în cadrul sistemului monarchic și apoi dualistice de acum.

Să poate o absurditate mai crasă?

Când o țeară adoptează sistemul monarchic, formulează și primește sancțiunea pragmatică și are un monarch „din grația lui Dumnezeu” — nu face alta decât că-și impune un cărmuitor, un domnitor, pe care îl înzestrează cu toate atribuțiile de stăpânire.

Pentru-ca binele și fericirea țerii și a monarchului să fie mai mult garantată, constituția modernă a împărțit conducerea, legislatura și organizarea, între doi factori: *poporul*, prin parlament, formând un factor de o parte, și de alta parte *monarchul* ca celalalt factor.

În cursul conducerii factorul prim poporul, dacă nu e mulțumit cu parlamentul său, își are asigurat dreptul de răfuire și îndreptare — prin faptul că prin voturile sale poate înlocui bărbații parlamentului seu prin alți mandatar, care constituindu-se în parlament, să lucre după cum cer interesele poporului. Prin urmare poporul (ca reprezentantul și alcătuitoarea unei țeri) prin dreptul său de vot are executiva — față de ori ce eventualități.

Ce face însă monarchul, când nu e mulțumit cu starea lucrurilor? La vot nu poate apela — în urma decretării sale de stăpân pe viață și cu drept de succesiune. Altă țeară nu-și poate alege. Trebuie dar să aibă și acesta o putere, un sprijin, ce să-i ajute și să-i procure — executiva. Ii s'a dat armata, ca expresie a executivului monarchic.

Nu ne oprim aici și asupra celorlalte chemări ale armatei. Nu e de asta vorba.

Relevăm numai principiul, că puterea și sistemul monarchic numai până atunci își are îndreptățirea de a fi în o țeară, până când își are garantată executiva — în armată.

E mai pe sus dar de ori-ce discuție, că armata având să fie paznica țerii, trebuie să stea sub ordinele și la directă înrîurire a monarchului.

Monarchul dar e absolutul domn și stăpân al armatei, care trebuie să

fie suprapusă atât factorului prim: poporului cât și factorului celuilalt: Monarchului, — cu deosebire că cel din urmă are conducerea tehnică.

A pretinde dar ca armata să fie „națională” și mai ales să servească scopuri separatistice naționale în folosul unui neam și spre paguba celorlalte neamuri ce alcătuiesc țeara — e identic cu a nu mai recunoaște sistemul monarchic.

Și asta pentru faptul, că pretinzând monarchului să-și de-a armata ca factor politic, ce sprijinește scopuri unilaterale, scopurile unui singur neam, pe socoteala celorlalte neamuri — admiți că acel monarch poate fi pentru unii mamă, pentru alții ciumă și în chipul acesta nu mai recunoști inviolabilul sentiment de părinte al monarchului, ce-și iubește de o potrivă copii săi. Pe un astfel de părinte nu-l mai recunoști. Pentru un astfel de Monarch nu mai poți admite îndreptățirea și folosul sistemului monarchic.

Politicii maghiari, când au adus Țara în starea ei deplorabilă de azi — pentru-ca să aibă armata, ca un nou factor de maghiarisare — au comis și comit un atentat îndrăzneț asupra sistemului Monarchic și asupra întregii ordine de lucruri de azi.

Cât e pentru noi Românii, noi stăm și îi urmărim ce fac, cu nădejdea că în curând vom avea prilej, să ne spunem și noi cuvântul, căci suntem 3 milioane de oameni și ni-să cade să o facem!

Vas.

Furioșii dela Ilia.

— Tot din năzdrăvăniile administrației. —

După scandaloasa taxare a bieților economi sub titlul de taxă pentru îngăduința de a-și zidi câte-o căscioară ori o biată de sură, — iată azi o și mai pécatoasă faptă a zbirilor dela Ilia.

Dl Teodor Popovici, învățător în Visca, a fost citat la pertractare la pretură și pedepsit cu 20 coroane pentru-că ar fi lăsat caii în drum, fără pază, până și-a luat ceva din o prăvălie.

După pertractare dl învățător s'a reîntors la pretură, ca să-și iee copie de judecata ce i-s'a făcut, că-î trebuia.

Atunci solgăbireul Jancsó s'a dus la el și l'a întrebat, de ce-și decopiază judecata? Dl Popovici i-a spus, că vrea să facă apelație, căci se știe nevinovat, și cu atât mai vîrtos o va apela, cu cât, precum a vîzut, Jancsó nu i-a priecut apărarea sa în limba română, că de-l pricepea nu-l putea judeca.

La asta în buzduganul patriot s'a aprins toată ura ce îl roade la inimă față de Români, și mai ales față de cărturarii români cei cinstiți, cari cutează a mai merge și pe picioarele proprii, și spărdaîndu-se în chip ridicol cătră învățătorul român, a început a sbera pe el în chip neurban, incult, pe românește: „mincinosule!”

„minți!”, iar pe ungurește i-a tras o sudalmă murdară pe care respectul față de cetitorii nostri nu ne iartă să o punem pe hârtie, l-a înjurat colea de D-zeu mamă-sa, cum înjură la gura... dietei ungurești!

Dl învățător a rămas incremenit de această furie ce l'a cuprins pe nobilul vlăstar a lui Arpad și Atila, și a respins dela sine, cu cuvinte nevătămătoare, dar demne și energice, aceste impropșări cu injurături și vorbe urite, — apoi a mers frumos la dl avocat Dr. Stefan Rozvan în Ilia, și i-a descris pătărană cu solgăbireul, iar dl Dr. Rozvan, Român bun și binevoitor poporului nostru, — a făcut numai decât arătare la judecătoria asupra solgăbireului celui fără stăpânire pe gura sa, — și avem toată nădejdea, că în dubă își va lua acuși răsplată pentru îndrăzneala sa. În 19 Sept. a fost pertractarea la Ilia, de unde actele s'au transpus la procurorul în Deva, pentru a fi adus înaintea tribunalului.

Aflând voinicosul Jancsó, că învățătorul îl dă pe mâna judecății, s'a pus și a făcut și el arătare asupra învățătorului, că atunci când el, solgăbireul, îi pomenea pe D-zeu mamă-sa, etc., acesta s'a apărut cu glas mai înalt, energic. Prin asta zice: s'a purtat resvrător în oficiul solgăbireesc, și pentru asta fihsolgăbireul Höhn, fără a mai asculta pe învățător, l'a pedepsit cu 200 cor. pentru-că ar fi folosit „vorbescandaloase” în cancelaria solgăbirească! Și acele vorbe „scandaloase” sunt, că dl Popovici a zis: „De-aceea sunteți aici, ca dreptate să faceți!”

Pe ziua pertractării avocatul apărător a citat ca martor și pe jupânul Höhn, care însă n'a voit cu nici un preț să fasoneze — nu, că nu putea spune ce n'a fost, că trebuie jurământ și martori!, — dar judecătoria n'a primit codirea lui, ci l'a obligat să spună drept cum a fost lucrul, să fasoneze, iar el, ca să mai câștige timp, a cerut să se aducă întâiu sentință de transpunere a actelor dela pretură, — și așa a scăpat de astădată de fasonare și jurământ, pe care dacă le va face drept, trebuie să reiasă nevinovăția învățătorului prigonit, și nimicirea osândeii lui, iar de încheiere pedepsirea lui Jancsó gură-mare!

Iacă, dle Redactor, așa de frumos se poartă cu noi slujbașii străini, aduși de vînt între noi, și pe când rod din codrul de pânece noi li-l dăm, cu alți dinți ne mușcă pe noi, cari le dăm pânea. Stale-ar în gât!

Despre sfîrșitul judecății aces-

teia, voui vesti pe cetitorii „Libertății”.

Frații nostri din aceste părți, cari sufer prigoniri pentru neam, suferă-le numai neînduplecați, neînfricați, neumiliți, că tot suișul are și un coboriș, și un coboriș, trist, groaznic coboriș, așteaptă și pe pécatoasele venituri streine, cari azi își bat încă joc de noi!

Gurgoi.

O direcțiune (?) nouă în Societatea română de muzică din Brașov.

Brașov, Oct. 1903.

D-le Redactor!

Avînd în vedere cazul de mai jos, am tot așteptat că doară-doară strașnicul Moș Aurică va deștepta pe maica „Gazeta”, să-și măture înaintea ușei. Dar ce să-i faci, somnul împingenează ochii, și e mai „interesant” să te uiți în depărtări, făcînd pe grozavul național, decât să... mături înaintea casei proprii, praful adesea gros de tot... ori poate și atari tăceri tainice le reclamă considerațiuni de politică mai „înaltă”... Dormi numai în pace Moș Aurică, că vom spune noi lumii po-vestea pe care d-ta o coperi cu prețuita-ți tăcere.

Iată de ce e vorba:

În societatea română de muzică dela noi s'a produs o „direcțiune nouă” necunoscută la noi Românii până acum. Membrii corului acestei societăți *curat românești*, au făcut o excursiune pe Tâmpa, Sâmbătă 31. c., iară seara s'au adunat cu familiile lor în număr cam de 40 persoane, la o masă comună și la joc în „Stützenhaus”. După masă, împreună cu ea de regulă cu veselie și chef, să încep cîntecele în acompaniarea muzicii lui Dicu. Corul însă neînd organizat, n'a cîntat nici un cîntec românesc, ci s'au produs numai soliștii. Partea leului serei se cuvine și de astădată vicepreședintelui societății, parochului din Scheiu Dr. Saftu, care a delectat publicul cu cîntecele sale *nemțești* din timpul de student. Deodată însă, inspirat poate de umbra lui Arpad, pe la statua căruia defilase societatea cu câteva ore mai înainte, ori adimenit poate de alte momente mai sublimе, **solistul numit să așează în mijlocul Țiganilor, îmbrăcat în revereandă și cu brăul încins**, și cu o vervă ne mai pomenită *cînta cîntarea ungu-rească*: „Csak egy szép lány van a világon!”... Aplausele și entuziasmul ușuratic îl îmbată și-l îndeamnă să continue cu csárdásul: „Hármat rikantott már...” și apoi să repeteze cîntările d'a capo!

Nici protestările energice ale unui membru ales din societate, care s'a scandalizat de acest fapt, nici codirea chiar a Țiganilor de a cînta ungurește, n'au putut pune pedecă poftii popii Saftu, mai cu seamă în aceste timpuri de grea cumpănă. Acel vrednic membru al societății însă, s'a vîzut constrîns a părăsi la moment societatea, care se extasiase de armonioasele acorduri arpadiane, chiuind ca pe pustă.

Acest cas scandalos credem că nu va putea rămânea fără urmări chiar și în sînul societății de cîntări, căci

dacă un preot românesc, în calitate sa de vicepreședinte, pornește astfel de direcțiuni și dă astfel de pilde, la ce ne mai putem aștepta dela sërmanii preoți de pe sate? O astfel de direcțiune nouă, nu va afla oare mulți imitatori slabi de ingeri, dar mai puțin condamabili din cauza împrejurărilor și nu este menită să destrame societățile rom. în chipul cel mai periculos?

Ce zici, moașă Gazetă, la asta? N'ai pentru asta nici un cuvânt? Dar cinstea preotească unde rămâne?

Un participant.

Loialitate deochiată.

În primăvara anului acestuia și-a început la Pesta apariția îngrijita revistă politică-literară numită „Jövendő”. Redacția acestei reviste e condusă de literatul reputat între Unguri și politicieni ca: Vámbéry Armin, Ambrus Zoltán, Gárdonyi Géza, Wekerle, Edvi Illés Károly, Csizmadia Sándor, Barcsay Domokos, etc. Sprijinită fiind revista aceasta de astfel de bărbați frunțași între Unguri, — nu e fără temei să credem, că scriserile ei reoglinesc și exprimă opinia și părerile cercurilor conducătoare ale Maghiarilor.

În Nr. ultim, dela 4 Octomvrie, al revistei „Jövendő”, a apărut un prim articol de o loialitate curat „ungurească”. Ca să se vadă cum simțesc și știu »credincoșii« maghiari despre monarhul lor și casa domnitoare — dăm în traducere articolul din vorbă.

Trei vânători de căprioare.

Trei vânători îmbrăcați în scumpe haine de Stiria, înaintează pe cărările stâncoase ale pădurii. Alături nu încap, d'aceia merg unul după altul.

Cel dinainte, e cel mai bătrân, dar cel mai plin de viață. Cei ce-l urmăresc i-ar putea fi copii. Obrazul îi este încă roșu și, cu picioarele cuprinse în cisme elegante, strânge strajnic pânțele calului de munte. Și dacă îi tremură capul, aceasta nu provine din slăbirea trupului, ci pentru faptul, că a sta pe cel mai schimbăcios tron vreme de 50 ani, — nu se poate să fie... nepepsit. Dar nici să nu mai fim discreți: primul vânător e regele și împăratul nostru, ceilalți doi îi sunt discipulii: țarul Rusiei

și moștenitorul tronului lui Francisc Iosif.

Atot puternicul vânător de căprioare Nicolae Romanow, e un tânăr cu frunte și căpătină mongolică, dar cu barbă frumoasă. E sensibil și neurasthenic, nu numai pentru-că în tinerețele sale a dus o viață cât se poate de retrasă, și mult prea târziu a cunoscut dragostea. Căci după cum mi-a povestit mie colporterul palavrelor autentice europene, G. Brandes, tânărul țar a fost îndrăgostit de propriul său eu — până la exaltare. Numai țarina l'a curat de boala aceasta și acum e deplin sănătos, deși e încă palid și anemic.

Al treilea, cel cu pălăria din pěr de căprioară, e numai oase și numai vine. Acesta e misteriosul clironom, despre care e sigur, că are în suflet ideea monarhică, ajunsă aproape de risipire, dar care odată poate să ia flacări orbitoare, și să promită rachete de felul celor ce s'au anunțat în peptul împăratului german — a modelului său predilect. Acest tânăr gentleman, îmbrăcat în postavul său de Stiria crede în libera voință dogmatică, adevăc crede în aceea, că toate așa vor fi — după-cum el voiește! El încă nu e „sosit”, nu cunoaște încă puterea faptelor și slăbiciunile omului — el mai crede încă, — nu ca primul vânător. El privește evenimentele cu hotărîre sombră, ca să le subjuge...

Astfel înaintează ideea monarhică pe trei călusei negri, și desigur inimile lor sunt pline de doruri vânătoarești. Gustă plăcerile admirabilei dimineți de toamnă, furată dela muncă și abia simțesc privirile Europei, ce li s'au concentrat în spate. Că întregă lumea șoptește prin gazete despre ei: acest șopot îndatinat se perde prin fâșiitul frunzelor, — ei nu-l aud. Când și când, dacă scot vre-o vorbă din gură, căci nici unul nu e mare vorbăreț, — povestesc despre vânat, despre gonaci. Și e aproape sigur că bătrânul dinastic nu își lovește fruntea, ca să zică deodată:

— Apropo, ce interesant e! Era tocmai luna lui Octomvrie, ca acum; eu eram mai tânăr ca

D-ta, când luminatul D-tale înaintează, Nicolae, mi-a făcut serviciul acela prețios... în Ungaria; lângă Arad s'a isprăvit.

— 6 Octomvrie! zice Francisc Ferdinand cel cu mintea ageră și cunosătorul desăvîrșit al dreptului public maghiar.

— Cu plăcere, sire, și de altădată — ar răspunde țarul, cel cu creșterea franțuzească.

...E halucinație nesăbuită convorbirea aceasta doar vânătorii nu discută politică. Asta e meserie ordinară — isprăvească-o ministrii lor. Dar câte odată, câte o vorbă din când în când totuși? Scriitorul zădarnic își astupă urechile în jalnică și grozav de apăsătoare atmosferă de toamnă: din toate părțile aude vorbe pornite dinspre pădurea bogată în vânat a Mürzsteg-ului. Zice unul:

— Cât necaz am cu ungurii aceștia!

— Și eu am avut cu finlandezii (aceștia doar sunt și rude-nii!) Noi însă am isprăvit cu ei.

— Mie nu-mi este atât de ușor, căci pe mine, atunci de mult, m'au prins la un jurământ. Și apoi îmi și place de seminția asta voinică de gură. Poporul este bun, admirabil material. E sînguincios, cumpetat și curat. Poporul îmi zice împărat. Și țara s'a dezvoltat foarte mult sub domnia mea. Mi-au edificat un palat mai pompos decât vienezii, și pentru mine mult mai ieftin, mi l'au zidit în două—trei zile. Trebuie să le concezi, că dacă fac ceva, isprăvesc în 2—3 zile... Serios, nu mă pot supăra pe ei. Nici lucrurile de acum nu le pun ei la cale. Numai advocații — ca să-și facă reclamă carcelariilor. Și apoi jidani gazetari, — cu deosebire aceștia.

— Elementul distrugător! Întrerupe cineva cu deplin respect.

— Noi acasă în Rusia îi tratăm cam de scurt. Poporului i-a plăcut.

— Poporului îi place.

— Și își petrece, dacă îi poate insulta.

Liniște. Pe vârful stâncii se ivește o căprioară, ce se uită cu o idiotă curiozitate de fată mare la cei trei vânători ce-și opresc resuflarea. E o încântătoare liniște

tomnatică, saturată cu așteptare nerăbdătoare...

Las' să tacă și romantica politice și să lăsăm și pe cei trei vânători să-și îplinească plăcerea lor bărbătească. Ceea-ce re-presintă ei, înbrăcați fiind în alte haine: *ideia monarhică, ori cât ar flăcări de eroic: este încălțată. E adevărat că nu e slăbită de tot, dar puterea ei nu mai este atât de imposantă, încât să poată înfrica pe cineva.* Dar dacă ideea veche e ajunsă, espositura unui june deși capabil dar mult prea strădălnic, care cu glonț și cu furci voiește să și-o subjuge și în numele ei voiește să înfrice poporul: acel june se presintă ca un rău psiholog și ca un politician medieval. Cine se teme azi, și ce este azi de temut? Amenințarea cu grozăvenii alungă oamenii în grozăvenii, ca să le vadă. Insași ideea dinastică încă nu a nebunit, nu dorește glonțul și furcile, și azi știe deja că la temelia furcilor naționale cresc două flori — deși uneori foarte încet — dar totuși cresc. Una e floarea morții — pentru cei ce omoară; alta e floarea vieții — pentru cei ce sunt omorîți!... Dar pentru aceea ar fi pagubă să vorbim nebun și cu nebunii fără vreme și fără loc, să alungăm în sălbătăcime și în nebunie ideea dinastică, pe care cei trei vânători stiriene o re-presintă atât de distins.

...Aceste îmi vin aminte, când fișitul frunzelor de Octomvrie se aude sub potcoavele cailor de munte. Și când de-asupra-mi planează memoria imposant de tristă și înfricoșat de victorioasă — a suplicului dela Arad. Dinasticii și tribunii poporului, în accesele lor de nebunie, pot merge spre înfiorări: ungurimea însă merge pe calea destinului său, trează, puternică — fie că va trece și prin neghiobii sau nenorociri.

Tonul respingător de arrogant și amenințările șuchiate, ce se reoglinesc în articolul de sus — ne absolvă de ori-ce coment. Acest voinicos articol ne lasă impresia vorbii: »ia-l de pe mine că-l omor«. Dar e bine să-l notăm, ca să-l știm, când ungurii paradează cu loialitatea și dinasticismul lor »tradițional«

V. C. O.

Corespondență

Gendarmi demonstranți.

Deva, Oct. 1903.

În 11 Octomvrie nou mă aflam în restaurantul dela gara Devei. Era pe la 1/2 ore seara. Cum însă eram silit să aștept până la nouă ore trenul, m'am retras în restaurant. Eram aci numai vre-o câte-va persoane. În restaurant se află și un gramophon. Am cerut „Consemnarea“ diferitelor cântări ce le cântă gramophonul. Mare mi-a fost mirarea când printre multele piese ungurești am aflat și 4 piese românești ca „Cucul“, „Sërba“, „Banul Mărăcine“ și „Hora lui Iancu“.

Din seamă afară curios să aflu textul acestei „hore“ și ca să-mi alin curiositatea, am lăsat să îmi cânte dară piesa aceasta. E vestita piesă: „Iancul trece la Abrud“ și „Sus sus la munte sus, Sus Române sus“ etc. Am lăsat apoi rënd după rënd celelalte piese românești.

Et nunc venio ad fortissimum! Am cerut să-mi bage în gramophon „Schimbarea vărzii la Curte“ (Burgwaçhe), o piesă militărească favorită.

Ce să vezi însă! În momentul acesta intră o ceată de 4 gendarmi în restaurant. Dintră cei patru, trei erau în serviciu — o dovedea aceasta pe-nele de cocoș și bajoneta de pe pușcă, ear al patrălea era în ținută de casă, comod. Și cum în piesa de mai sus vine înainte și „Doamne ține și protege!“... adeca vestitul „Gotterhalte“ cântat de musica militară, tocmai când gramophonul reproducea cântarea mai fidel, atunci mi se scoală dragămi-te doamne gendarmii, acești panduri urgisiți ai neamului și răcnesc „Nem azt!“ „Nekünk nem kell!“ „Nu aceea. Nouă nu ne trebuie. Să ne zică nota lui Kosuth. Trăiască Kosuth!“

Am stat uimit-de atâta ură demonstrativă și oarbă cutezanță, pe un moment locului, astupându-mi urechile, ear mai apoi am părăsit locul. Ear azi mă cuget și mă întreb.

Ore acesta divizie a armatei, această trupă atât de mixtă, acești gendarmi, cari odată au jurat sub steag credință, alipire și fidelitate față de casa domnitoare și țară, — cu ce drepturi vin ei — „în cale de slujbă“ — să demonstreze contra supremu-

FOIȚA

CÂND...

Când seara'n ceasuri de singurătate
Îmi sprijin fruntea visător pe mână,
Povești străbune, cântece uitate
Ca glasuri de tilinci îndepărtate
Îmi amăgesc ear gândul și mă ngână,
Și-atunci te vîd plutind surzătoare,
Din negura de vremi băsuitoare...

Ești tu, isvor de nouă poezie,
Prilej de gânduri vechi, urzite eară,
O, dragălașă muză populară!
În ochii tei e cer senin de vară
Și fermecata mea copilărie
Mi-o readuci, de tine-ademenită...
Fii dar la vatra mea binevenită!

Ca'n alte vremi ș' acum fă să coboare
Asupra-mi earăși liniștea dorită,
Să uit de tot, uitat de ori-ce ispită
Să-mi pară lumea pajiște nflorită,
Și ori-ce zi să-mi fie sərbătoare,
Să pot trăi, străin de glasul urii,
Ca un copil cuminte al naturii...

St. O. Iosif.

„CONFLUENTES“.

(Urmare și fine).

Plină de admirație și desfătare privi Alice, la această rară și sublimă minune a naturii. Bernhard băgă de seamă mirarea ei și a-propiindu-se o întrebă: Știi de unde își are Koblenz numele?

„A, desigur, dela „confluentes“ — din amestecul apelor Mosel și a Rinului. Aceasta o știu încă dela bătrânul meu profesor de Geografie, de pe timpul când eram numai de 10 ani. Dar tu ești într'adevăr un adevărat dascăl Bernhard, urmă dēnsa într'un ton parte ironic, parte zimbind. „Cum poate cine-va veni, la privirea atător frumșei, la idei seci de a științei?“

„Tocmai seci nu le-am putea numi, — dar eu am gândit cu totul la alt-ceva; și fiind-că tu m'ai numit dascăl, deci te rog să-mi dai voie a mă folosi de dreptul meu ca atare, și anume să mă ascuți liniștită și cu luare aminte. Te învoiești? — întrebă Bernhard cu o privire dulce, iubitoare, privind spre tinera sa soție, față de care el sta cu o duzină de ani înainte. Alice răspunse prin un semn mut, că da. Între aceste clopotul sună signalul de mâncare, și partea cea mai mare a călătorilor se coborî spre a-și cuprinde locuri bune la masă. Bordul corăbiei rămase aproape gol. Ei se așezară unul lângă altul.

„Așadar să mai fiu odată dascăl, astădată dascălul tău privat, și să-ți reamintesc ceva

știut. Mosel și Rinul sunt din vechime numiți „păreche“.

„Da, da, răspunsă Alice, o știu. Și mă bucura vedea în natură chipul lor, chip în care m'am desfătat văzându-l și numai în fotografie.

Aici fu întreruptă de bărbatul ei.

„Ei bine, dar auzi numai. Din îndepărtate maluri își au aceste ape izvorul. Fiecare a per-curs singur drumul ei, văzând multe lucruri în lunga sa cale. Natura însă a voit și a destinat, ca ele să se întâlnească, și ce natura voiește, se întâmplă totdeauna, pentru-că ea își are mijloacele ei. În locul ce tocmai am trecut, își serbează Mosel și Rinul sərbătoarea lor de nuntă, și precum ai văzut și tu, admirabil de frumoasă e priveliștea ce se arată ochiului privitor, podoaba miresei blonde. Precum am băgat de seamă apoi, fiecare să silește a-și susține dreptul său asupra colorilor apei.

„Undele aurii nu vor a se contopi ușor, și valurile întunecoase încă nu își perd culoarea de dragul celorlalte.

„Numai încet-încet să pot împreuna, contopi, și în urmă fiind una, să grăbesc a-și per-curge drumul așa împreunate, spre a-și ajunge ținta de pe urmă.

„Alice! Și ție nu-ți vorbește icoana asta nimic? Când o păreche de oameni se unesc, fiecare crescute între diferite împrejurări și datini — întâlnești și uniți fiind prin forța naturii, prin dragoste, poate-să aici se te aștepti în toate amănuntele să se afle în ei de una și aceeași voință? Nu e oare lucru natural să vie momente,

când simțurile ambilor așa de puțin să se potrivească împreună, cum nu se potrivește colorile apelor Mosel și a Rinului? Numai timpul poate și e chemat să aducă cu sine adevărata contopire a simțirei alor două suflete unite cu o bunăînțelegere, spre a străbate mai ușor drumul vieții pământeste, atât de spinos și colțuros, înainte și tot înainte, spre limanul și ținta dorită“...

Alice privi în jur de sine; — puținul public rămas pe coperișul vaporului era adăncit în vederea priveliștei interesante și nici nu era nime în apropierea lor.

„Tu dragul meu dascăl! zise ea mișcată, și repede îl cuprinse și-l sărută, un dulce și feribinte sărut de împăcare.

„Însă, urmă dēnsa repede, și zimbetul seducător în jurul buzelor ei cireșii, și privirea dulce a ochilor ei mari și frumoși, erau dovada fericirii ei adevărate. „Tu ai de astă dată favorul de-a capitula eu, — Precum se vede valurile apei Mosel să perd și să nimicesc cu culoare cu tot în undele Rinului, care rămâne stăpân superb... Deci asemănarea ta este precum voim a o înțelege.

„Ceva „nemodern“ voiești tu să zici, răspunse Bernhard.

„În fine pașul căsătoriei încă nu mai e „modern“, și noi tot-l-am făcut!“ — și ambii rîseră vioiu.

Alba-Iulia 1903.

Tradusă de V. E. R.

Duelul s'a întâmplat îndată, și pâlăriile duelanților erau pe două scaune. Îndată-ce elegantul din poveste a tras glonțul negru, toată societatea s'a aruncat și fiecare a șezut o clipă pe pâlăria lui, turtindu-o rău, ca să fie bine pecetluită și ușor de cunoscut, că asta e pâlăria pe care el e silit să o poarte!

Și cu aceea umblă acuma de risul orașului.

Un roman în patruzeci de minute. Precum Austro-Ungaria este „imperiu imposibilităților politice“, astfel „imperiu“ tuturor celorlalte imposibilități este America-de-nord, ori mai restrâns, statele unite nord americane. Următorul roman se ne dea un exemplu despre repeziunea cu care se întâmplă în continentul nou, chiar și înșurătorile, cari recer pe la noi atâtea formalități și atâtea timp.

Un anume John Foleg, funcționar de bancă din New-York a mers cu un prieten la bal. La 8 ore a vâzut pe frumoasa Miss Edith Wilson; la 8 și 10 minute a făcut cunoștința ei; la 8 și 20 a dansat valsul prim cu ea; la 8 și 30 s'au logodit; la 8 și 40 erau deja pe drum la matriculantul căsătoriei civile, deoarece în America nu e de lipsă, să se „strige“ cu 3 săptămâni înainte de cununie; la 8 și 51 actul cununiei a fost deja s'evârșit, și micul convoiu de trăsuri era pe drum către hotelul unde s'a comandat pe cale telefonică un banchet, la 8 și 60 minute amicului lui M. John Foley a ridicat deja primul toast în sănătatea tinerei părechi!

Să înțelege că Foleg și draguța lui soție, fosta Miss Wilson, sunt azi eroii zilei în uriașul și agitatul oraș al New-Yorkului.

Casă de vânzare.

Casa subscrisului, aflătoare în Orăștie în Strada-lungă Nr. 9, — o pun în vânzare din mână liberă.

Cei-ce ar dori să o cumpere, să facă întrebare la subscrisul în Alba-Iulia, ori la Jula Dumitru locuitor tot în Strada-lungă.

Damian Foltean

în Alba-Iulia (tipogr. Schäser.)

AVIS!

Subscrisul aduc la cunoștința on. public, că mi-am deschis

atelier de păpucărie

propriu, în Orăștie, (Drumul țerii, casele d-lui Simonffy), și mă ofer Onoratalui public pentru a pregăti tot felul de lucrări de păpucărie, până la cele mai fine!

Praxa mea de vre-o 7 ani făcută în străinătate, în Sibiu, Pesta, Viena, Linz și München, apoi absolvirea cursului de *croitorie de ghete în Berlin*, — mă îndreptătesc a promite onoratalui public lucrul cel mai fin și solid, pe lângă prețuri moderate. — **Un băiat bun se primește îndată ca învățacel.**

Cu stimă

Joan Budoiu,

1—3 măestru pantofar, Orăștie (Drumul-țerii).

Sz. 1145—1903. kir. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíró 1903. évi V. 774 számú végzése következtében Dr. Antoni Ede szászvárosi ügyvéd által képviselt „Brooser Vorschuss-Verein“ és végrehajtató javára Popu Adam és társai Paadui lakosok és végrehajtást szenvedettek ellen 100 kor. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján felül és lefoglalt és 1037 Koronára becsült következő ingóságok, u. m.: kender, butorok, kocsik, lovak, tehén és egyéb ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíró 1903. évi V. 774/2 sz. végzése folytán 100 K tőkekövetelés-ének 1902. 25/I-től járó 6% kamatai, 1/3% váltódij és eddig összesen 56 K 85 fillérben biróilag már megállapított, valamint ezuttali 3 K 80 fillér árverés kifizetési költségek erejéig Paaduan adósok lakásán leendő eszközésére **1903. évi október hó 24-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a leg-többet ígérőnek, eladatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. A befolyandó vételár pedig birói letétbe fog helyeztetni.

Kelt Szászvároson, 1903. évi október hó 10 napján.

Rácz Árpád
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 1259—1903. vglhtó.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíró 1903. évi V/173 sz. végzése következtében Dr. Antoni Ede szászvárosi ügyvéd által képviselt „Brooser Vorschuss Verein“ és végrehajtató javára Buta Pastiu lui Nicolae s trsai nagydenki lakosok és végrehajtást szenvedettek ellen 80

kor. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján felül és lefoglalt és 1118 kor. becsült következő ingóságok, u. m. lóvak tehének ökrök, borjúk juhok és egyéb ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az sz.-városi kir. járásbíró 1903-ik évi V. 117/6 szám végzése folytán ht. 70 Kor 70 fill. tőkekövetelés ennek 1901. évi 15/VI napjától járó 6% kamatai 1/3% váltó díj és eddig összesen 7 kor. 30 fillérben biróilag már megállapított, valamint ezuttali 4 kor. 30 fill. árverés kifizetési költségek erejéig Nagydenken adósok lakásán leendő eszközésére **1903. évi október hó 26 napjának délelőti 9 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében esetleg becsáron alul is azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a leg-többet ígérőnek, eladatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szászvároson 1903. évi okt. hó 10 napján.

Rácz Árpád
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 7400—1903. tkvi.

Arverési hirdetmény kivonata.

A szászvárosi kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi hogy „Ardeleana“ pénz-intézet végrehajtónak Iuon végrehajtást szenvedő elleni 58 K tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (az algyógi kir. járásbíró) területén lévő a Mádán fekvő a mádai 176 számú tjkvben

A † 1 rd. 1751/2	hrsám	2
A † 2 rd. 1796	”	10
A † 4 rd. 1836	”	80
A † 5 rd. 1966	”	16
A † 6 rd. 2167	”	21
A † 7 rd. 2180/1	”	10
A † 8 rd. 2229	”	12
A † 9 rd. 2283	”	16
A † 10 rd. 2508	”	3
A † 11 rd. 2669	”	4
A † 12 rd. 2793	”	35
A † 13 rd. 3154	”	4
A † 14 rd. 3249	”	8
A † 15 rd. 3257	”	15
A † 16 rd. 3386-3388	”	4
A † 17 rd. 3412	”	12

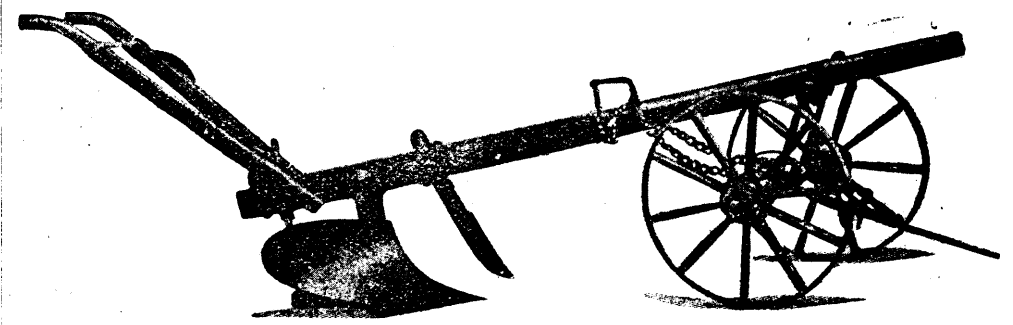
az u. o. 349 számú tjkvben 1 rd. 2315 hrsámra 91 kor. és au u. o. 530 szám tjkvben A † 1 rend szám 1832, 1833 hrsz. ingatlanra 320 kor-ban az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy fen-nebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi december hó 11 napján délelőtt 9 órakor** Mada község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladani fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szászvároson, 1903. évi Szeptember hó 14-én.

A kir. járásbíró mint tkvi. hatóság.

Sóhalmy,
kir. albiró.

Cele mai bune pluguri

sunt azi așa numitele „*Pluguri de Bacica*“, lucrate din **renu-mitul și neîntrecutul fer de Stiria.**

Părțile de lemn sunt din material sănătos, lemn tare, trainic.

Plugurile aci recomandate se pregătesc în Orăștie sub supraveghierea mea proprie și așa pot mijloci reparări ori schimbări mai mărunte, fără cheltueli, aicea.

Pluguri de probă dau bucuros celor-ce doresc, și neplăcând-le primesc înapoi.

Prețul (afară de roțile) 20 cor. unul.

Recomand cu toată stăruința aceste pluguri tuturor economilor nostri! — **Venzătorilor: rabat.**

Ioan I. Vulcu
Orăștie.

„TIPOGRAFIA NOUĂ“

în Orăștie

provăzută cu cele mai noue și elegante soiuri de litere, — se ofere Onor. Public pentru tipărirea de cărți, broșuri, foi, anunțuri, invitații, placate, și ori-ce alt soi de tipărituri.

Numărul de față al foii „LIBERTATEA“, tipărit în „*Tipografia Nouă*“ presintă și el în parte bogăția și variația caracterelor de care dispune.

Prețuri moderate!

Executare repede!

Făurărie.

Subscrisul după o praxă de 10 ani prin felurite orașe pe la măiestri de cei mai buni, — mi-am deschis

atelier propriu de făurărie

în Orăștie, pe Drumul-țerii, peste drum dela biserica gr.-or., în casele dlui Lăzăroiu, — și îndeplinesc tot felul de lucru de fer: pregătesc toată partea de fer la cară, căruța, la case, reparaturi, potcovire de cai și altele.

Încruzț în lucrul meu bun, rog onoratul public din loc și din jur, să mă onoreze cu numeroase lucrări de ferărie, cu cari, făcute de mine, va fi foarte mulțumit.

Cu stimă

Iosif Botinaș,

măestru faur în Orăștie, Drumul-țerii.